

POJAVA I RAZVOJ RADNOG PRAVA

Prof.dr. Sead Dizdarević
Ass. Amina Hjadraević, BA

POJAVA I RAZVOJ RADNOG PRAVA

- Pojava radnog prava se veže za proces postepenog i dužeg odvajanja od građanskog prava, a kasnije od privrednog/trgovačkog prava
- Na početku XIX. stoljeća stvoreni su uslovi za pojavu prvog zaštitnog radničkog zakonodavstva tj. radnog prava
- Ugovor o najmu službe predstavljao osnovu za rješavanje odnosa između radnika i poslodavaca

DEFINICIJE RADNOG PRAVA

- ⦿ rad je centralna ljudska vrijednost,
- ⦿ rad je odlučujući element i vrijednost u razvoju čovjeka,
- ⦿ rad je međusobni odnos subjekata u procesu rada,
- ⦿ rad povezuje različita zanimanja u stvaranju novih vrijednosti,
- ⦿ rad je odnos određenog posla i drugih aktivnosti u ljudskoj zajednici prilikom stvaranja novih vrijednosti.

NASTANAK I RAZVOJ RADNOG PRAVA

- ⊙ Historijski nastanak i odvajanje radnog prava od građansko prava – (“građanski zakonici”)
- ⊙ Početni period razvoja radnog prava – kraj XIX vijeka
- ⊙ Radnička udruživanja i borba za najosnovnija prava

I - POČETNI PERIOD

- ◉ Do polovine 19. vijeka – obespravljenost radnika, nedostatak propisa – nepodnošljivi uslovi rada
- ◉ Bijeda i napor u radu – djeca – žene
noćni rad – bez zaštite – revolt radnika
- ◉ Polovinom 19. vijeka države pod pritiskom radničkih buntova donose “zaštitno zakonodavstvo” (Engleska, Njemačka, Francuska)

II. PERIOD – KRAJ 19. VIJEKA – KRAJ I. SVJETSKOG RATA

- ⊙ Države donose više propisa “zaštitnog zakonodavstva”
- ⊙ Jačaju dogovori poslodavaca i radnika u utvrđivanju elemenata rada
- ⊙ 1912. – Fransuka donosi zakon o radu
- ⊙ Jačaju radnička udruženja – jačaju pregovori

III. PERIOD IZMEĐU DVA SVJETSKA RATA

- ◉ Procvat radničkog zakonodavstva – Francuska, Njemačka, Italija
- ◉ Stvara se MOR – 1919. – Pariz
- ◉ Uz radno zakonodavstvo nastaje i oblast socijalne zaštite
- ◉ Socijalna pravda počinje nastojati
- ◉ Jača kolektivni dijalog poslodavca i radnika

IV PERIOD OD II. SVJETSKOG RATA DO DANAS

- ◉ Jača dijelaoag poslodavci – radnici na uspostavljanju socijalne pravde
- ◉ Propisi iz oblasti rada dobijaju savremenu formu
- ◉ Radno pravo – samostalna grana – reguliše:
 - a) država pripisima reguliše odnose na radu
 - b) sindikalna prava i slobode jačaju
 - c) kolektivno ugovaranje u zamahu
 - d) MOR i uvođenje međunarodnih standarda
- ◉ Nastanak socijalne države koja štiti socijalnu pravdu